

SAROLTA FEJEDELEMÁSSZONY

Forgassátok a történelemlékönyv lapjait és keressétek meg, ki volt az első magyar nő, akinek nevét a kortársak feljegyzésre méltónak találták. De miért kellene ezért a történelemlékönyvhöz fordulni?! Hisz mindannyian tudjuk: Sarolta, az első keresztény fejedelemlékönyv.

Valóban olyan volt, hogy nevét ismernie kell az utódoknak? Méltó arra, hogy helyet foglaljon azok között a tünelmentes nőalakok között, akik okosságukkal, jóságukkal, könyörületességükkel, bátorságukkal és ezer más jótulajdonságaikkal díszítik a magyarság történelmét? Gondolkozni sem kell a feleleten. Nagy volt, kiváló s legkimagaslóbb az említésreméltók között.

Ha messzeségben elvesző alakját magunk elé akarjuk idézni, apját is elő kell varázsolnunk a múlt ködéből. Apját, Erdélynek hatalmas vajdáját, a dúsgazdag Gyulát.

Az erdők előtti földön, Erdőelején, a mai Erdélyben nevelkedett Tuhutum unokája, Gyula. A leggazdagabb volt minden akkor élő magyar főúr között és családja az Árpád nemzetség után a legelőkelőbb. Amerre csak szeme elláthatott, a végnélküli földek láncolatait, a hegyeket, folyókat, völgyeket és dombokat mind magáénak mondhatta. Ezer rabszolga kereste kegyét s a meghódított népek mind uruként tisztelték. Tuhutum unokája a nagy hatalomhoz és gazdagsághoz illő nevelést kapott. Megtanították mindarra, amit az akkor élő neves családból származott ifjúknak tudnia kellett. Már kora gyermekétől kezdve hozzászoktatták a harchoz, vadászathoz, hogy majd felnövekedve, igaz vezére lehessen törzsének.

Midőn ifjúvá serdült, a magyarok fegyverszünetet kötöttek Romulus keletrómai császárral. A fegyverszünet megkívánta a magyaroktól, hogy tiszteletben tartsák a görög császárság területeit, viszont a görögök busás adót ígértek ezeknek a területeknek a megkíméléséért. A fegyverszünet létre-

jött. S nyomban megérkezett görög földről a sok nehéz pénz és az értékesebbnél értékesebb ajándék. A magyarok megígéretet tettek, hogy görög földre ellenséges szándékkal be nem teszik többé a lábukat. S hogy ígéretüknek nagyobb biztosítékot is adjanak, kezeseket küldtek Bizáncba, szavuk megerősítésül. A kezesek a legelőkelőbb, a legszámottevőbb családok fiai közül kerültek ki. Akikre a nemzet szeme várakozással tekintett, azok indultak útnak a görög császárváros felé. S így ment el Bulcsú, a kendének a fia és Gyula, Tuhutumnak, a nagy erdélyi vajdának az unokája.

Bulcsú a Balaton vidékéről jött és lelke éppen olyan volt, mint a nagy tó vize, amikor viharban háborog. Csak szilaj Bulcsúnak ismerték országszerte és azt mondták, apjának, a hirtelen haragú Kainak természetét örökölte. Büszke, gőgös volt Bulcsú, meg gazdag, tehetős, hisz apja Kál a legnagyobb méltóságok egyikét, a kende tisztjét töltötte be.

A görög császárvárosban kitüntető szívelességgel fogadták az ifjú kezeseket. Kedvükben jártak, ajándékokkal halmozták el és olyan pompával vették őket körül, amilyen pompát és kényelmet még otthoni, roppant gazdagságukban sem tudtak volna maguknak megteremteni. A kitüntető szívelességnek, megtisztelő bánásmódnak rejtett okai voltak. A császárnak és udvarának nagy terve volt a messziről idejött magyar ifjakkal. Tudták róluk, hogy a legszámottevőbbek közül valók s hogy egykor, apjuk halála után ő utánuk fog indulni a nemzet. Azon igyekeztek tehát, hogy megkedveltesék velük a városi életet, a görög embereket és a kereszténységet. Kettős céljuk volt ezzel. Azt gondolták, ha hozzászoktatják őket a görög császári udvarban dívó szokásokhoz, ha megszelídítik erkölcsüket, az ifjú pogányok barátságát is megnyerik. S akkor, ennek a barátságnak birtokában, országaikat a jövőben is megvédhetik a magyarok támadásaitól. Ugyanakkor azonban a keresztény tanítással is megismertették őket, mert azt remélték, hogy maguk is kereszténnyé válva, házuknépét is áttérítik majd Krisztus hitére s így utat nyitnak a magyarok között a kereszténységnek.

Igyekezetük, tanításuk eredménnyel járt. Gyula is, Bulcsú is alkalmazkodott környezetéhez és mikor 950-et írtak Krisztus születése után Bulcsú is, Gyula is felvették a keresztény hitet.

Aztán letelt a kezességi idő és a fiatal magyar urak jó barátságban váltak el görög barátaiktól, hogy nekiinduljanak a Magyarország felé vezető hosszú, hosszú útnak. Gyula kíséretét is vitt magával az útra. Kísérője egy nagy tudású, szentéletű pap volt, Hierotheus, akit Turкия püspökeként is emlegettek. A görögök pedig azzal a szent meggyőződéssel bocsátották őket útnak, hogy törekvéseik nem lesznek eredménytelenek s a szilaj magyar kezesek, visszatérve szülőföldükre, ha majd egyszer vezetőállásba kerülnek, vendégbarátaik területeit és vagyonát meg fogják kímélni.

Bulcsúban azonban erősen csalódnia kellett. Alighogy letelepedett a hazai földön, azzá lett megint, aki annakelőtte volt. Bár Bizáncban felvette a keresztény vallást, hazatérve teljesen mellőzte annak tanításait és ugyanolyan pogánymódra élt és áldozott isteneinek, mint megannyi őse. Szilaj-sága, mely Bizáncban látszólag megenyhült, kiújult ismét és hirtelen haragja, vad erőszakossága példabeszéddé vált. Kíméletet nem ismerő, szívós, kitartó, de fékezhetetlen hadvezér lett, akit kortársai és az utódok vérengzése miatt csak Vérbulcsúnak neveztek. A vendégbarátságot sem tartotta tiszteletben, mert amikor a legelső alkalom nyílt rá, portyázva becsapott görög területre is.

Nem így tett Gyula. Ha keresztény volt a császári udvarban, keresztény maradt Erdőeleje földjén is. Pedig de nagy szó volt ez akkor! Hisz Erdély vajdája a leghatalmasabb volt a leghatalmasabbak között. Olyan földterület korlátlan hatalmú ura volt, amilyennel csak a mesékben találkozhatunk, vagy milyennel csak a kiskirályok rendelkezhetnek. Birodalma kiterjedt a Torda-Aranyos, a Maros, a Szamos vidékére, el egészen a besenyők-lakta területekig. S ezen a végtelen távolságú földön egyedül ő parancsolt és rendelkezett. Nagy dolog volt tehát, hogy az ilyen hatalmas, gazdag, s ilyen vezetőállásban lévő nagyúr a pogány honfitársai között Krisztusnak hódolt. Ettől a keresztény apától származott Sarolta. Keresztény volt ő is, mint ahogy keresztény volt Gyula egész házanépe s ezek között egyetlen nővére, a szép barna Karoldu. Mindkét leányt a nagy tudású Hierotheus pap tanította a keresztény vallás tanaira.

Sarolta nagyon szép volt. Mint ahogy neve is mutatja, amely régi török nyelvjárás szerint világosat, fehérét je-

lent, szőke volt és fehérarcú. Az udvarában lakó szláv népek csak Belekneginának, azaz Fehér királynőnek, Szép hercegnőnek becézték. De nemcsak neve árulja el csodálatos szépségét. Kortársai is egytől-egyig megegyeznek abban, hogy délceg, szép leány volt, aki szépségével felülmulta minden asszonytársát.

Apja udvarában különleges nevelésben volt része. Mint a vajda leánya megtanult lovagolni, íjat forgatni és a vadászatok alkalmával ugyanúgy résztvett a vad üzésében, mint a legügyesebb és a legrátermettebb férfi. Fégyverforgatásban, lovaglásban annyira kitűnt, hogy majd minden nagyobb vadászaton ott találták őt is s volt eset, amikor hadakozásba is elkísérte a férfiakat.

De ugyanakkor a keresztény apa leánya is volt. Gyula udvarában sok szépet és jót láthatott. A Bizáncból visszatért Gyula sohasem feledte el, hogy kereszténnyé lett. Ha had élére állott is, görög terület felé soha nem vette többé az útját s a vendégbarátság kötelezettségét egyetlen egyszer meg nem sértette. Hierothus, az udvarában élő keresztény pap biztatására vagy csak saját lelke sugallatát követve, temérdek rabszolgáját rendre felszabadította, azoknak gondját viselte, majd birtokain letelepítette. Sőt drága pénzen számos idegen rabszolgát is vásárolt és nehéz szolgásozókba kiváltotta, szabadokká tette őket. Könyörületesége, embersége, igazságos magatartása nem maradhatott hatás nélkül Saroltára sem.

Így Sarolta lelkét kétféle hatás érte. Férfias volt cselekedeteiben, mert férfimódra tudott harcolni, vadászni és nem egyszer résztvett az éjféle órákba nyúló lakomákon, ahol a férfiak egymással versenyezve hajtogatták ki a nehéz italokat, de igazságos, emberséges, könyörületeséget sugárzó hatások fejlesztették lelkében a szépet, a nemest, a nőiest. S női természetét bizonyára nem tagadta meg, amikor a házkörül munkák teljesítésénél felügyelőre, a ház asszonyára volt szükség.

Így nevelkedett Sarolta az erdők előtt fekvő földön, Erdőelején. Apjának főszállása valahol Fehérvár körül volt. Itt töltötte el fiatalságának idejét, itt vadászgatott a hegyeken elterülő erdőkben kisebb-nagyobb vadra és innen szállt el szépségének, délcegségének, bátorságának, ügyességének

és háziasságának híre, el a legmesszebbfekvő vidékekre. S minél többet mesélt róla a hír, annál többen keresték fel udvarukat s annál többen vágyódtak arra, hogy a szép Saroltát nyerhessék el feleségül. Talán nem volt az országban olyan felcseperedett, jobb családból származott fiatal vitéz, aki ne vágyott volna elnyerni Sarolta kezét. De a versengők között rangban, vagyonban Géza állott az első helyen. Géza Taksonynak, a fejedelemnek, volt a fia. Árpádivadék volt, első az országban. Gyula, a vajda szívesen vette hát Géza, vagy ahogy az akkori írók írták, Gyejcsa érdeklődését. És mert Géza fiatal volt, korban, rangban, gazdagságban Saroltához illő s mert az Árpádtól leszármazottak minden jótulajdonságát örökölte, semmi akadályja sem volt, hogy a messze földön híres szépségű Sarolta és a fejedelem fia összeházasodjanak.

Sarolta fejedelemasszony lett. Aki első volt az országban, mint leány, az összes asszonyok között is a legelső lett. De méltó is volt erre a tisztségre. Ha volt valaki, aki érdemes volt arra, hogy fejedelmi székben üljön, akkor Sarolta volt az. Szépsége, okossága, bátorsága, büszkesége fényt adott a trónnak, amelybe jutott. Mert igazi asszonyként, igazi feleségként állott Géza mellett, hogy tanácsaival segítsen neki a nemzetvezetés nagy munkájában. S Gézának el is kellett a jó tanács.

Géza fejedelem uralkodásának ideje a magyarság történetének egyik legválságosabb pillanata. A nemzet válaszüton állt. Szinte határúton a lét és nemlét között. Mert amikor Árpád vezetésével megszerezték ezt a földet, amikor birtokba vették földjét, vizét, legelőit, tulajdonképpen nem történt meg még a letelepülés. A törzsek számára kijelölték az őket megillető helyeket, de a nemzet fiatalsága a honszerzés munkája után dologtalan maradt. A vadászat, állattartás nem köti le sem teljes idejüket, sem pedig kedvüket. Harcra vágnak, új csatározásokra. Külföldre portyáznak, tehát bebecsapnak, rabolva, fosztogatva a szomszédos területekre. Bekószálják egész Európát és félelmetessé teszik a magyar nevet. Hetven évig tart ez a kalandozási, portyázgatási idő. Hetven évig túrik a körülötte lakó népek ezt a rablóhadjáratot, aztán itt is, ott is erőre kapnak és a támadásokat visszaverik, a magyar csapatokat megszalasszák. Már nem olyan híres a magyar, mint annak előtte volt. Veszteségek és veresé-

gek híre járja be az országot és egymásután számol be a hír Bulcsúnak és öccsének, Lehelnek tragikus haláláról. A nemzet megdöbbenve hallja a szokatlan híreket. A kudarcok és kudarcok megkötik a harcba indulók kedvét. A portyázások útja el van vágva és a magyarság az új haza határai között kénytelen megmaradni. És ez a kor Géza fejedelem kora.

Csak két lehetőség áll előtte. Vagy folytatni elődei tetteit és kikényszeríteni a győzelmet bármi áron. Vagy felhagyni a csatározásokkal és szomszédos népekhez hasonlóan békés, földhözkött munkába kezdeni. A nemzet fiatalsága és bizonyára Géza maga is az előbbit kívánta volna. Az utóbbi évek veszteségei azonban óvatossá teszik. Belátja, hogyha támadna és támadása nem járna a kellő sikerrel, csak a körülötte lévő, haderőben megerősödött népet ingerelné s előidézné azt, hogy a zaklatott földek lakói a támadásra támadással feleljenek.

És itt avatkozik bele Sarolta a magyar történelembe. A keresztény, Bizáncot megjárt Gyula leányának tisztán kell látnia a helyzetet. Apjának Bizáncról elmondott meséi, a görög nép szokásairól, az egyes népek foglalkozásairól hallott elbeszélései lehetetlen, hogy hatástalanul maradtak volna Saroltára. Gyulának és Hierotheus barátnak tanítása most érlelte csak meg igazán a gyümölcsét. Mert Sarolta csak azt a tanácsot adhatta Gézának, hogy szoktassa békés munkára a nemzetet. Sokat forgolódott a szlávok között. Azok szerették őt és valószínűség szerint meséltek neki régi szokásaikról, életmódjukról, sőt kraljaikról is, akik vitézek, bátrak, nagyok voltak, s akikre rend és rangra való tekintet nélkül mind fel kellett, hogy nézzenek az alattvalók. Sarolta tehát nem elégszik meg azzal, hogy azt tanácsolja Gézának, szoktassa népét a munkához, szüntesse be az idegenbe való csavargást, hanem arra is ráveszi, hogy a fejedelmi méltóságot elmélyítse.

Géza koráig a fejedelmek majdnem egyenrangúak a törzsek fejeivel. Még Árpád is, akit vitézsége, bátorsága mindannyiuk vezérévé tett, csak egy a vezérek között, de nem ura azoknak. Leszármazottjai pedig még kevésbé tudnak föléjük emelkedni. Hisz még a vezérek is, akik portyázgatva külföldre vezetik őket, nem Árpád ivadékok. De Géza korában változik a helyzet. A fejedelem a törzsfők fölé kerül. A

vajdák méltósága hanyatlik és a fejedelem hatalma emelkedik. Mert így akarta azt Sarolta, akikről a kortársak feljegyzik, hogy úgy tudott parancsolni, mintha férfi lett volna, s hogy férje teljesen az ő szavai után indult. Saroltának nem volt elég, hogy megszüntették a törzsfjedelemségeket, teljes és korlátlan uralmat akart a magyar nemzet fölött Gézának biztosítani. És ugyanakkor kereszténnyé akarta tenni a nemzetet és beleilleszteni Európa békésen, nyugodtan dolgozgató népei közé. Csakhogy ezt nem volt könnyű teljesíteni.

A kereszténység nem elégszik meg azzal, hogy látszólagos hittel keresztvíz alá álljon egy nemzet. Krisztus hite sokat követelt a kereszténnyé lett embertől. Olyan dolgokat, amiket pogány őseink még csak felfogni sem voltak képesek. Felebaráti szeretetet követelt tőlük elsősorban. Azt követelte a mindig önmaguk érdekeit néző, kíméletlen és gyakran kegyetlen pogányoktól, hogy ezentúl soha olyant ne tegyenek másoknak, amit nem akarnak, hogy mások az ő rovásukra elkövessenek. Azt kívánta, hogy ismeretlen társaikat, a soha nem látott embereket ugyanúgy szeressék, mint hozzátartozóikat, mint önmagukat. És ezt sem Sarolta, sem Géza nem tudták keresztülvinni. Géza, aki nemrégiben lett csak keresztény és Sarolta, aki kis gyermekkorától ismerte ezt a hitet, meg sem közelítették a kereszténység tökéletes ideálját. Hol volt ettől a pogány szokásoknak hódoló, nyers, szenvedélyes Géza, aki egyszerre két istennek áldozott? Vagy hol volt ettől Sarolta, aki szenvedélyességig menő haragjában, — amint feljegyzik róla — egyszer megölt egy embert. Utódaikra várt ez a feladat. S ők úgy nevelték fiúkat, Vajkot, a későbbi István királyt, hogy ennek a feladatnak meg tudjon felelni. Külföldi papokat hívtak az országba, akik tanítómesterévé váltak Istvánnak.

Géza mindenben Sarolta tanácsa szerint járt el. Hogy terveiket keresztülvihessék, először is békét kötöttek a német szomszédokkal. Németországban még élt és uralkodott I. Ottó király, aki Augsburg alatt megverte a magyarokat és aki a fogoly Lehelt, Bulcsút és a harmadik vezért Surt, a kegyetlen Henrik herceg elé vitette, hogy büntetést mérjen a hadvezérek fejére. Ottóhoz, Quedlinburgba, Géza, tizenkét magyar főembert küldött, akik Géza és Ottó között barátságot létesítettek. Ez a barátság és béke első előfeltétele volt mindazok-

nak a terveknek, amiket a fejedelem és asszonya maguk elé tűztek. A tartós béke biztosítása után Géza megkezdte nagy feladatát. A fejedelmi hatalmat megerősíti, megszilárdítja, keresztény papokat hívat be az országba, akik őt magát, egész házanépét megkeresztelik.

Géza a pogány magyarság megtérítője. Géza az a fejedelem, aki megállítja a magyarságot a lejtőn és megteremti népe számára az Európába való végleges letelepedés lehetőségeit. Nagy feladat ez. S nagy erőpróba egy nemzet számára. A nomád, helyhez nem kötött életből hozzászokni a röghöz kötöttséghez, a pogány vallásból beleilleszkedni a kereszténységbe. Csak forrongások és nagy harcok árán érhető el. De majd minden pogány nemzet ilyen harcok árán jut el ide. S majd minden pogány népnél megtalálhatjuk ezt a nehéz munkát, de ugyanakkor a nehéz munkában példát adó vezetőt is.

A pogányból kereszténnyé lett népeknek mind megvan a maguk Gézájuk. A frankoknál Géza szerepét Klodvignak tölti be, az angolszászoknál Ethelbert, a bolgároknál Boris, a lengyeleknél Géza munkáját Micislaw, az oroszoknál pedig Wladimir végzi el.

S ahogy Géza mellett ott áll Sarolta, ugyanúgy áll Klódvig oldalán segítő társaként Klotild, Ethelberg mellett a frank Berta, Micisláwnál a cseh Dobrovka, Wladimirnál pedig a bizánci Anna. Mindenütt egy keresztény nő segít a térítés és a végleges letelepítés nehéz munkájában. De amíg a frankoknál, angolszászoknál, lengyeleknél, oroszoknál idegen föld szülöttje ez a segítő társnő, addig Gézának maga a magyarság adja a fennkölt gondolkozású, széles látókörű, férfias bátorságú, a nehéz feladattól meg nem hátráló keresztény asszonyt!

Saroltát nemcsak az utókor dicséri innen az idők meszesességéből, ennek a feladatnak elvégzéséért. Már kortársai, az egykorú feljegyzések is kiemelik, hogy Géza mindenkor hallgatott felesége tanácsára és hogy az ország ügyét tulajdonképpen ketten vitték. Így Sarolta keze is belejátszott abba, hogy a térítéshez minél nagyobb számban papokat hívjanak az országba s hogy a megkeresztelkedett Vajknak a jámbor Henrik leányát, az ájtatos Gizellát, nyerjék el feleségnek.

A papok Saroltához jöttek elsősorban. Radia például, Adalbert püspök fiatal barátja, a cseh üldöztetések elől Saroltához menekült és amikor Adalbert a fiatal szerzetest Magyarországból ki akarja csalni, kérését, hogy Radia-t engednék el hozzá, először Saroltához intézi. Adalbert különben levelezést is folytat Saroltával.

Géza térítése szigorral, fegyverrel történt. Sarolta viszont a könyörületeség, a szeretet nevében harcolt az új egyházért. A keresztény papokat kitüntető figyelemmel és szíves-séggel fogadta, tanácsaikat meghallgatta és mindenben segítségükre volt. A papok számára ő alakítja az első kolostorokat és ő gondoskodik azoknak ellátásáról is. Az esztergomi udvarban, amely szemben a Garam beömlésével, a régi római Salva Mansio helyén feküdt egy meredek dombon, egymásután fogadta vendégül a keresztény papokat és a fejedelem és asszonya mindent elkövettek, hogy ezt az akkor még talán csak sátras tanya vagy egyszerű udvarház-szerű tartózkodási helyet a kereszténység első fészkevé tehesék.

Hogy mindabban, amit életében tett és kitervelt, nem egyéni, hanem országos érdek vezette, az férjének, Gézának halála után tűnt ki valójában.

Sarolta rokonsága nem hódolt meg a keresztény hitnek. Gyula halála után annak öccse, Zombor került Erdély vajdájának méltóságába. Zombor nem volt keresztény s Zombornak fiatalabb fia még kevésbé. Őket nem sikerült Saroltának és Gézának megtéríteniök és éppen rokonságuknál fogva úgy éltek elszigetelt erdélyi birtokukon, hogy a kereszténység hozzájuk nem szívároghatott be. Ez a rokonság, de főleg Koppány nem vették szívesen Gézának még halála előtt megtett intézkedéseit, amely szerint Gézát a fejedelmi székebe fia, István fogja követni. Ez az uralkodási rend valahogy nem is felelt meg az akkori magyar szokásnak. A vérszerződés szerint a fejedelmi széket Árpád-ivadéknak kellett betöltenie, de az nem volt meghatározva, hogy az elhalt fejedelmet fia vagy testvére kövesse. A szokás úgy hozta magával, hogy mindenkor a legidősebb Árpádfi uralkodjon a törzsek felett. Géza halála után tehát Koppány követeléssel állott elő. Azt kívánta, hogy Sarolta neki nyújtsa a kezét és vele együtt uralkodjon. Ez az akkori időkben szokásban lehetett, mert a magyar parasztok között ennek a szokásnak

némi maradványa még most is megvan. A magyar parasztok között ugyanis fennmaradt egy elnevezés: „a kisebbik úr.” Kisebbik úr névvel rendszerint a férjnek, a ház urának legidősebb férfikölykét nevezik el. Ez a kisebbik úr bátyjának vagy rokonának halála után szinte uralkodik a családban és ügyes-bajos dolgokban a család csakis az ő tanácsa után indul. Koppány tehát a kisebbik úr jogán pályázik Sarolta kezére és vele együtt a fejedelmi székre. De Sarolta elutasítja kérését. Nem egyéni érdek vezette őt. Fia javára lemond az uralkodásról és hallani sem akar arról, hogy Koppánynak nyújtsa a kezét. Koppány tehát visszautasítva, fegyverrel indul István és anyja ellen.

A legutolsó feljegyzés, amit a kortársak és közvetlen utódok Saroltáról feljegyeznek, ez a feleségülkérés. Ezentúl egyetlen szó sem említi meg Sarolta nevét. A történelemből tudjuk, hogy István leverte Koppányt, és később leverte Sarolta pogány rokonságát is. Békésen uralkodott a keresztény Gizellával és apjának, anyjának nagy művét tökéletesíti, befejezi. Ezentúl már csak Istvánnak és Gizellának nevével találkozunk és Sarolta büszke, öntudatos alakja elvész a történelmi idő homályában.

Tulajdonképpen igen keveset tudunk róla. Nem tudjuk, mikor született s mikor halt meg. Nem tudjuk, ki volt az édesanyja, mikor volt házasságának napja és nem ismerjük halálának körülményeit sem. De a dátum nem is fontos. Az első magyar nő, akinek neve belekerült a magyar történelembe, olyan szerepet játszott ennek a népnek történetében, hogy azt a szerepet határok közé fogni, szinte szükségtelen. Minden életrajzi adatnál, évszámnál meggyőzőbben beszél tette, munkássága. És minden életrajzi adatnál fontosabb számunkra, hogy tettein keresztül megismerhettük fennkölt gondolkozását, vakmerő bátorságát, amellyel a legnagyobb szabású dologba bele mert fogni, széles tudását, okosságát.

A történelmi idők messzeségéből olyan nőalakként tekint ránk vissza Sarolta, amilyent a magyar történelem csak keveset tud felmutatni. Mindent megadott neki a teremtő, amivel nagy feladatát elvégezhette. Szép volt, okos, férfiasan bátor, vakmerő, ügyes, férjét és kortársait szépségével, okosságával, ügyességével bámulatra tudta készíteni

és fennhatóságát elismertette velük. Jóságával, kereszténységével, apjától nyert könyörületességével, nőies természetével pedig ki tudta egyenlíteni az ellentéteket és áthidalta azt a szakadékát, amely a pogányság és a kereszténység között állott. Nem volt igazi keresztény asszony, olyan igazi keresztény, amilyennek mai szemmel néznénk. De nem is lehetett. Hisz körülötte mindenki pogány volt, apján és közvetlen családján kívül senki sem ismerte a keresztényi alázatosságot, sőt még ők sem igazán. A keresztényi alázatosság homlokellenkezően állott szemben a pogánysággal. Sarolta sem lehetett tehát igazi keresztény nő, mint ahogy nem volt az nővére, Karoldu sem, de még apja sem, aki pedig Bizáncban nyerte el a kereszténységet. Lelkükben azért büszke, harcos pogányok voltak. De jóság, könyörületesség elnéző szeretettel párosulva, elősegítette a kereszténység felvételének lehetőségét.

Neve csillogó betűkkel van belevésve a magyar történelembe. Az első magyar nő, akinek neve ott szerepel a történelem lapjain, olyan történetet, olyan életet mesél nekünk, utódoknak, akire csak felnézhetünk, akikre csak büszkék lehetünk, hogy magyar nő volt, magyar földön élt és született és magyar apának, anyának volt a leszármazottja.

Laczkó Márta.